

Bogo Pregelj:

Punčkine prigode

8. Večerja pri presvetlem carju

Drobno je potrkalo na vrata. Punči je vstala z divana, na katerega se je vlegla, ko jo je pripeljal car do sob, ki so bile pripravljene za njo. Bila je namreč utrujena od klicanja, s katerim jo je sprejelo stolno mesto. In v oči se ji je ujel vrvež, da ji je migljalo in se ji vrtelo v glavi.

Počasi je šla k vratom, kjer je obiskovalec nekoliko nepočakan trkal že v drugo. Pred vrati je stal paž, ves oblečen v živo rumeno svilo z zelenimi našivki. Kakor ognjen plamen se ji je zdel, v katerem gori

Sicer je vseeno, ker ne zna čitati. Pa vendar.

Rezko je zaškrtnal papir, ko je odprla zalpko. Razgrnila je bila polo, na kateri so bile črne kavke. Čudno! Punči ve, kaj pišejo. Punči zna sama čitati.

Tako pismo je pisal Punčki presvetli car.

»Ljuba Punčka! Moj visokorodni gost!

Hudo sem vesel, da si prišla in si me obiskala. Pa to sem ti že povedal pri pozdravu. Zdaj ti pa samo to pišem, da bi me še bolj veselilo, če bi me počastila s

zveže listje. In pepelnato plavi lasje so mu štrleli kakor resast dim.

Trikrat se je globoko priklonil in podal Punčki drobno, belo pismo:

Presvetli car sporoča pozdrav svojemu gostu prejasni gospodični.

Nehote je vzela Punči pismo. Znova se je pač trikrat priklonil. Pri vsakem poklonu pa je stopil korak nazaj. Za tem se je zavrtel kakor vrtavka. Vedno hitreje se je vrtel. Punčki se je zdelo, da je paž le še klopka. Nič več ga ni bilo.

Tedaj se je Punči šele spomnila na pismo. Kaj ji neki piše presvetli car. Pogledala je po širokem hodniku, čigar konci so se izgubljali v somraku. Nikogar ni bilo, da bi ga ji prebral, če bi ga prosila.

Stopila je v sobo in mela pismo med prsti. Silno radovedna je bila. Saj je bilo to vendar prvo pismo, ki je bilo samo njej namenjeno. Samo sama ga sme odpreti,

tem, da prideš danes zvečer k meni na večerjo. Tudi Nosek se je bo udeležil, tako da ti ne bo preveč pusto.

Svojemu visokorodnemu gostu poljublja roko Presvetli car.

»Lepo piše presvetli car«, je pomislila Punči in ugodno ji je bilo, kakor Nosku, kadar mu je šla z roko po dlaki. Pa se je spomnila, da bo čas, da bi se napravila. Za carsko večerjo mora biti prav posebno lepa. To je hudo, da nima s seboj gospodične Jožice. Ta bi že vedela. Kdo ji bo zdaj pomagal? Kaj, ko bi poklicala? Pa koga? Kar »gospodična« bo zaklicala, se bo že kdo oglasil.

Odločno je stopila k vratom in prišla za kljuko. Tedaj je opazila na podboju malgumb. Pod njim pa je bilo napisano: »Sobarica.« Aha, tako se tu kliče! Pritisnila je na gumb. Za hip je vstopila sobarica. Priklonila se je:

»Želite, visokorodna gospodična?«

Punčji je naredila dostojen obraz, visoko je raztegnila obrvi, malomarno je zamahnila in dejala z zaspanim glasom, kakor njena visokorodna gospodična:

»Prosim, preoblecite me v najlepšo obleko, da pojdem k carju na večerjo.«

»Tako, visokorodna gospodična!« —

»Tako! Prosim, če se ogledate.«

Punči se je vrtela pred zrcalom. Bila je zadovoljna.

»Edino lase bi mi lepše mogli počesati! je pripomnila.

Vaši kodri so od vožnje pusti. Zato jih nisem mogla lepše vravnati. Vendar jutri vas bom povedla v lasni salon gospe Rapuncelj. Danes ni zato več časa. Prosim, ogrnite plašč. Še trenutek, da pokličem paža, ki vas bo povedel.«

Sobarica je pritisnila na gumb in vstopil je paž.

Kar zbolela je svetloba Punčkine oči, ko je vstopila mimo nemih stražnikov v obednico. Pod pisanimi lustrji je stala šumeča množica ljudi. Nekje je tiho igrala godba.

Nekdo je udaril s palico ob tla in zaklical:

»Visokorodna gospodična Punči!«

Kaj vpije, je pomislila Punči. Vsi so se vstrašili in obmolknili. Kaj je tega treba? Pa se je zmedla, ko je opazila, kako se ji je vsa množica priklonila. Čutila je, kako ji je postalo vroče. Najrajši bi se obrnila in zbežala iz dvorane.

Kaj me gledajo tako neumno? In tisti grdi človek s palico, ali sem pa prosila, da naj vpije, ko sem prišla!

Iz množice zijajočih jo ljudi, se je pridrejal Puk. Punči ga je bila strašno vesela.

»Hvala bogu, da si tukaj, Puk! Teh zija sem se kar bala. Tako me gledajo, kakor bi me hoteli z očmi pojesti.«

»Ni čuda. Punči, ko si pa tako ljubka, da bodo vse naše kraljične dobile zlatenico od same nevoščljivosti.«

Puk se je priklonil, da bi ji poljubil roko. Ko je Punči to spoznala, mu jo je hitro izmaknila in ga nalahno kresnila po nosu.

»Ne bodi no taka avša, Puk! In ne nagajaj mi! Saj mi je že dovolj nerodno, da me zmerjajo za visokorodno gospodično.«

»Čast, komur čast. Ti si rešila Noseka zakletja, v katerem je ječal že petsto let. In poleg tega pričakujejo nu, boš že izvedela.«

»Visokorodna gospodična pa vseeno nočem biti: Doma jo imam. Debelo gleda in pusto se drži kakor deževen dan. Jaz pa nočem biti tako dostojanstvena. Le povej jim to. Kje pa je prav za prav Nosek. Zakaj me še ni pozdravil?«

»On je pri carju. Ravno mu poroča, kaj vse je doživel.«

Imenitni gospod je iznova udaril s palico ob tla in je zaklical:

»Presvetli car!«

Puk je prijel Punčko za roko in jo potegnil v vrsto, ki se je vravnala dolž vse dvorane. Drugi so se postavili nasproti,

tako da je peljala ozka ulica od vrat do miz, ki so bile postavljene v sosednjem koncu.

Vrata so se široko odprla. Človek s palico se je poklonil v hodnik. Strogo se je ozrl po čakajočih, da se ne bi kdo tako pregrešil, da bi zdaj še šepetal. Bil je zadovoljen. Vsi so se držali grdo, kakor bi jim lezli črvi iz nosa. Punčke pa ni videl, ki se je smejala z vsem obrazom, ko je videla, kako se vsi dostojanstveno drže. Stala je namreč ob nekakem velikanu, ki je imel samo eno oko in čigar noge so bile bolj debele od smreke. Zamahnil je s palico. Godba je začela igrati na vse kripije.

Vstopil je presvetli car. Dva paža sta nesla pred njim žezlo in zlato jabolko. Na glavi je imel malo krono, ki jo je nosil doma, ker je bila velika hudo težka. Prijazno se je smehljajal in odzdravljajal globokim poklonom obeh vrst. Za njim pa so šli lepo v parih kakor šolarji vsi gospodje dvorni svetovalci. V prvem paru Nosek.

Presvetli car je prišel do Punčke. V scepku je dvignila krihu in se priklonila:

»Klanjam se, gospod presvetli car. Prav lepa hvala za vabilo!«

Car se je vstavil, podal ji je roko in veselo dejal:

»Tu si torej, Punči. Močno sem se že bal, da te ni. — Gospod ceremonijar, zakaj mi niste takoj dovedli visokorodne gospodične?«

Človek s palico je pobledel kakor smrt, kolena so se mu zašibila, da se je moral nasloniti na drog, da ni klesnil. Nekaj je ječal. Punči se je zasmejala, pa ga je zagovarjala:

»Gospod ceremonijar me je zelo glasno najavil. Potem sem se pa menila tu s Pukom. Nič ni kriv.«

»Naj mu bo oproščeno. Vendar ziaj moraj z menoj. Puk bo gotovo v to privolil, čeprav nisem tako zabaven kakor on.«

»Kakorkoli zahtevate, presvetli car, se zgodi!« je dejal Puk in se priklonil do tal, da je skril, kako je skremžil obraz, kakor bi ga zobje boleli.«

Šumno so se vsedli gostje za mize. Godba je igrala. Sluge so nosili dišeče jedi na mizo. Punči je sedela na carjevi desni strani. Poleg nje Nosek.

Lepo je bilo...

Tedaj je vprašala Punči:

»Oprostite mi, gospod presvetli car, da sem radovedna. Pa sem čula za stiske carjeviča Ivana. Nič ga še nisem videla. Kje je?«

»Po večerji se bomo vozili v čolnih. Počakaj, Punči, dotle!«

(Dalje prihodnjo nedeljo.)

Lev Tolstoj:

Odkod izvira zlo

Nekoč je živel v gozdu puščavnik. Živali se ga niso bale, in kadar so ga ogo-varjale, jih je lahko razumel in jim od-govarjal.

Nekega večera je legel puščavnik pod drevo in vrana, golob, jelen in kača so si v njegovi bližini poiskali prenočišče.

Tedaj je rekla vrana:

»Vze zlo na tem svetu izvira iz lakote. Če si sit, potem se zadovoljno use-deš na vejo in veselo pozdravljaš svet s

svojim petjem. Vse je lepo in dobro, in z vsem si zadovoljen. Če pa si dan ali dva dni lačen, se ti vse stadi, tako da bi najrajši za zmerom zapusil ta svet. Sem letaš, tja letaš, iz kraja v kraj, in nikjer ne najdeš miru. In če zagledaš v takem stanju drobtino mesa, takoj zgubiš glavo in se vržeš nanj. Tedaj se mnogokrat zgodi, da mečejo palice in kamenje za teboj, ali pa volkovi ali psi zagrabiyo meso in ti ga ne izpustiš, čeprav se ti potem slabo godi. Koliko mojih bratov je poginilo na ta način! Da, da, vse zlo na tem svetu izvira iz lakote!»

Tedaj se je oglašil golob:

»In če bi vprašali mene, kaj menim, kdo je kriv vsemu zlu na tem svetu, tedaj ne bi obdolžil lakoto, ampak ljubezen. Če bi vsi živeli vsakebī, tedaj bi nam bilo mnogo gorja prihranjenega. Če imaš prijatelja, tedaj neprestano premišljuješ, ali je sit, ali je zdrav, ali mu je dovolj toplo? In če prijatelj odleti, potem takoj izgubiš glavo in neprestano te mori skrb, ali ga ni jastreb napadel, ali ga ni človek ujel in naposled odletel za njim, da ga poiščeš, in potem navadno sam padeš v nesrečo, jastrebu v kremplje ali pa ljudem v mrežo.

In če se ti prijatelj ponesreči, potem nima življenja zate nobenega smisla več. Nobena jed, nobena pijača ti ne tekne več, zmerom bi le iskal in jokal. Koliko izmed nas jih je že tako poginilo? Vse zlo na tem svetu izvira od ljubezni, ne pa iz lakote!»

Kača je rekla:

»Ne, zlo ne izvira iz lakote in iz ljubezni, temveč iz nagle jeze. Če bi bile ponižne in se ne bi za vsako malenkost razburjale, potem bi se nam vsem dobro godilo. Če se nam pa zgodi le najmanjša nesreča, tedaj postanemo besne in ne vemo več, kaj naj storimo, da ohladimo svojo jezo. Plazimo se okoli in iščemo, koga bi ugriznile, vse eno koga. Nihče se nam več ne smili, če same nase smo jezne, dokler se popolnoma ne uničimo. Da, vse zlo na tem svetu izvira iz nagle jeze!»

In zdaj je začel jelen govoriti:

»Ne, zlo ne izvira iz nagle jeze, ljubezni in lakote, temveč iz strahu. Joj, da bi mogli živeti, ne da bi poznali občutek strahu. To bi bilo dobro. Hitre noge imamo in veliko moč. Lahko se branimo majhnih živali, velikim pa lahko ubežimo. Samo tega ne zmoremo, da se ne bi bali. Če se veja v vetru strese, če pade droben list z drevesa, se stresemo od strahu in srce nam hoče raznesti od groze in tedaj začnemo teči, kolikor nas nesejo noge in tako dolgo, dokler nam ne zmanjka sape. Drugič spet skoči zajec čez plot ali pa zleti ptiček na drevo, in že misliš, da se ti hoče približati kaka zver, in spet tečeš, dokler ne padeš res kakī zveri v kremplje. Ali pa tečeš pred kakim psom in pritečeš človeku v roke. Mnogokrat se prestrašiš in stečeš naravnost v prepad. Spiš samo z enim očesom in neprestano prisluškuješ in se bojiš. Nikoli nimaš miru! Da, vse zlo izvira iz strahu!»

Puščavnik pa je rekel:

»Zlo in boleost ne izvirata iz lakote, strahu, ljubezni in nagle jeze. Vsak nosi svoje slabosti v sebi. Pri enem je to, pri drugem drugo in vsak mora stremeti za tem, da premaga svoje slabosti!»

France Magajna:

Matiček, mali upornik

Danes, preljubi jutrovrčki, vam bom povedal prebridko zgodbo o našem junaškem Matičku, ki je tako srdit in silen, kakor da bi bil pravi Brdavsov sin. Želim, da se v sočutju do njega grenko razjočete in da pozneje poveste še ostalim dečkom na vasi, naj še oni potočijo par debelih solzic.

Naš Matiček je poglavar vseh vaški samohlačnikov, Matiček je velesila, ki ne priznava višjih oblasti, razen, seveda, očetove in mamine. Jojdela, koliko je takih večerov, ko vodi Matiček hude bitke ob vaški luži! Nihče jih ne bi mogel naštet.

Matiček je že star fant — polnih osem let ima na križu. Solo obiskuje že dve leti in doslej je bil zmeraj zadovoljen. Gospodična Viljemina, ki ga je poučevala, je imela ravno njega najrajši. Pa to ni čudno, saj vsi vemo, kaj ne, da imajo gospodične učiteljice najrajši pogumne in živahne dečke, če le niso prekomerno nagajivi. Če je Matiček prelomil pisane postave šolskega reda, je moral po šoli ostati dve uri v zaporu in pisati v zvezek nebroj takih suhoparnih stavkov, kakor: »V šoli bodi tiho!« ali pa: »V šoli ne nagajaj!« Še angelčki nebeški bi se jezili nad tem, a ne tako

Matiček; celo radoval se je ta poniglavček na skrivaj. Radoval pa se je samo zato, ker je vedel, da mu bo dobra gospodična Viljemina stisnila ob izpustu v roko kos maslenega ali belega kruha, ki je njegovemu želodčku tako zelo prijal. Ej, Matiček je ljubil gospodično Viljemino kakor svojo mamo.

Oni dan se je pa Matiček vpisal v drugi razred in razmere so se spremenile na hudo. Tu ni bilo več gospodične Viljemine, tu je bil gospod učitelj Dolgan, ki je bil tako osat in strog, ka-

kor da bi bil na Miklavžev večer ušel Parkeljcu iz koša.

»Da boste vedeli, capini, jaz hočem mir!« je pogosto govoril. »Ako ne boste mirni in pazljivi, bo zapela ta-le...« Tista »ta-le« je pa bila prožna leskova palica, kakršna zraste v dobri zemlji v enem poletju.

in tu se začne žalostna zgodba, ki jo imam v mislih.

Prve dneve je bil Matiček dovolj miren in pazljiv. Njegovo nemirno srce se je uklanjalo preteči leskovki, ki je ležala na mizi. Neki dan pa, ko je zunaj sijalo solnce, je izza omare v kotu pokukala mala miška, da sta se ji črni očki zaiskrili v solnčnem pramenu. In Matiček jo je zapazil!

»Miš! Miš! Miš!« je vzkliknil na glas. Pozabil je bil, ubožec, da je v šoli.

Gospod učitelj je vstal, gospod učitelj je pozval Matička, naj pride pred tablo, gospod učitelj je prijel za leskovko. Dvakrat je švignila palica po zraku in dvakrat je Matiček zaklical: »Ojej!«

Matiček je bil strašno jezen in presenečen. Kar je živ, še ni bil doživel kaj takega. Odšel je v klop, a miren ni mogel več biti. Prehudo ga je skelelo v dveh krajih: v srcu ga je skelela sramota in ponižanje in še veliko huje ga je skelelo na južnem pobočju hrbta, koder je bila padla leskovka.

Po šoli se je Matiček odbil od tovarišev in odhitel domov. Očetu je hotel povedati o hudi krivici, ki se mu je bila pripetila. Bo že oče pokazal gospodu učitelju kar mu gre!

»Oče je sedel pred hišo in pletel košaro.

»Poslušaj me, ata! Danes me je učitelj v šoli s palico matepel!«

»Ni mogoče!«

»Da. Pa še prav hudo je pritisnil.«

»Pa zakaj te je?«

»Zato, ker sem zagledal miško in sem na glas zakričal.«

»Zakaj pa nisi tudi ti njega?«

»Kako?«

»Pravim, zakaj nisi tudi te njega natepel, če je on tebe. Tak fant ne sme dopustiti, da ga učitelj tepe.«

Matiček se je zamislil in se končno odločil:

»Dobro,« je dejal, »pa jutri ga bom!«

»Tako napravi, da!« potrdi oče resno, na skrivaj se je pa hudomušno nasmejal.

Ko je drugi dan prišel Matiček v šolo je bil nalašč nemiren in nepazljiv. Saj je vedel, kaj namerava. Če ga bo hotel učitelj tepsti, mu bo izmuznil palico iz rok in ga hitro ošvrknil. To bodo gledali drugi dečki!

Učitelj je kmalu opazil, da Matiček namenoma nagaja. Hudo je namršil obrvi in ga pozval pred tablo.

»Zakaj si nagajal?« je vprašal strogo.

»Zato,« je dejal Matiček.

»A zato! Včeraj ti ni bilo dovolj, zato jih do danes pet.«

In palica je švrknila. Matiček se je obrnil in jo ujel toda izmuzniti je ni mogel iz močne učiteljeve roke. Poskušal je z brco.

»Torej to nameravaš, capin! Ti da boš mene! Čakaj, ti že pokažem, po čem je poper!«

Trdo je držal učitelj Matička za suknjič in neusmiljeno je švrkala palica. »Ojej!« je vzklikal Matiček, »Ojej! Ojej! Ojej!«

»Tako! Zdaj boš imel dovolj. V klop se poberi, grdoba, in če se le količkaj zganeš, bo palica vnovič zapela.«

Matiček je odtaval v klop, ne da bi sam vedel, kako. Kakor v omotici je bil. O jemnasta! Ojoj — ojojčila! Kaj takega pa še ne! Matiček je menil, da se je svet podrli. Celo jokati je pozabil, tako silno je bil presenečen.

Po končanem pouku je Matiček bežal domov. Domov, da, da bo povedal očetu, kaj se mu je pripetilo. Tudi danes je oče pletel košare pred hišo.

»Ata!« je zavpil brezsapno. »Ata, danes me je učitelj še huje nabil nego včeraj.«

»Res? Pa zakaj nisi tudi ti njega?«

»Kako naj bi ga bil, ko je pa tako močan? Hotel sem mu vzeti palico, a mu je nisem mogel. Poskušal sem ga brenčiti v nogo, pa me je pograbil in me strašno natepel zato.«

Oče se je tedaj tako veselo zasmel, da je Matička kar zazeblo. Odložil je košaro in pogledal Matička v začudene oči.

»Čuj me, Matiček moj zlati! Jaz sem že včeraj vedel, da te bo. Že včeraj sem vedel, da ti ne boš zmogel njega. In tudi

jutri ga ne boš in čez leto dni tudi ne. Zmeraj bo on močnejši od tebe. Če si tedaj pameten fant, boš storil lepo vse, kar ti bo gospod učitelj ukazal in prav gotovo je, da ne boš nikoli več tepen. Če bi jaz bil na tvojem mestu, bi v šoli miroval, bi ne bil nagajiv, bi redno napisal domačo nalogo in se vsega naučil, kar bi ukazal gospod učitelj. Namesto palice bi doival hvalo in ves svet bi me imel rad. Stori tudi ti tako in videl boš, da bo prav.«

Odprtih oči je poslušal Matiček in kakor da bi zažarelo veliko sonce, se mu je v glavi posvetilo spoznanje. Iz spoznanja se je rodil sklep, da bo poslušal očetove besede in se ravnal po njih.

In jaz, ki dobro poznam našega Matička, vem, da ne bo tepen nikoli več.

Marica Bartolova:

Vesele in žalostne zgodbe naših otrok

9. Usmiljena srca

Povedala sem vam že, da je vojna strašno huda in grda reč. Prosite Boga, da bi je ne doživeli, kakor so jo naši otroci, ki so morali poslušati skoro tri leta bobnenje topov z Doberdoba in s soške fronte. Ko so šli v šolo in iz šole so krožili in brenčali nad njimi zrakoplovi tujih držav in metalj bombe. Vse mu temu smo se že tako privadili, da se

nam je kar čudno zdelo, ko se je v zadnjem letu vojne streljanje pomaknilo tako daleč, da ga nismo več slišali in ko niso zrakoplovi več brenčali nad nami kakor poprej.

Bilo je o kresu, ko se praznuje v kraju, kjer so živeli otroci, o katerih vam pripovedujem, praznik sv. Ivana. Vsako leto gredo svetoivanski otroci v hrib po cvetlice, da spletajo vence in krasijo z njimi okna in vrata.

Veselo so vzkliknili naši otroci, ko je onega dne rekla mati, da gre z njimi. Spremljala jih je le malokdaj, ker je

imela vedno doma polne roke dela.

Mirko je vzel svojo mrežo za metulje in škatlo za hrošče. Rad bi lovil in opazoval živalce: murne, poljske brzce, rogače in metulje je poznal po barvi in po imenu.

Otroci so si nataknili na bose noge cikle. Bili so to lesemi debeli podplati s par jermenčki počez, da so držali nogo. Revna je naša zemlja v tistih krajih. Le z največjim trdom si pridekujejo ljudje kaj malega. Njivice si pregrade s svojim kraškimi kamenjem, da vsakdo ve, kje se začinja in kje končuje njegov kos zemlje.

Otroci so veselo čebljali, tekati pa niso mogli, kakor bi radi, ker se je zdaj temu zdaj onemu odtrgal jermenček na cikli. Solnce se je uprlo v hrib z vso silo, da je vse naokrog zadišalo po materini dušici. Ko so prišli na vrh, kjer se hrib razcepi in se mu zato pra i Preklani hrib, so sedli na veliko skalo. Prav pod njimi je bil sv. Ivan, dalje doli pa Trst in morje lepo, sinje toda pusto brez vsake ladje. V morju so bile med vojno skrite mine, ob katerih bi se ladje potopile, zato niso vozile.

Otroci so posedli v polkrogu pred materjo, ki je odprla svojo ročno torbico in vzela iz nje kos suhe polente in lonček mezge, katero so oni teden delili na izkaznice. Željno so otroci gledali in iztegovali roke proti materi.

Kakor bi bila zrastle iz tal tako sta nepričakovano stala pred deco dva vojna ruska ujetnika.

Žalosten pogled! Pred vojno sta morala biti močna orjaka, zdaj sta bila pa suha in koščena kakor dva okostnjaka. Z velikimi žalostnimi očmi sta ogledovala mater in deco.

Starejša Nada in Mirko sta takoj uganila, kaj pomenijo žalostni pogledi obeh revežev, zato sta rekla materi: »Le daj jima polovico!«

Mati je prerezala rumeno polento, namazala jo z marmelado in dala vsakemu ujetniku precejšen kos.

Kako se je siromakoma razjasnil obraz v blaženem smehljaju! Sedla sta, prekrizala se bo pravoslavno in je je izginila, kakor bi trenil.

S solznimi očmi sta pripovedovala koliko morajo pretrpeti ruski ujetniki, ki so tako lačni, da iščejo med smetmi skorjico kruha ali kaj drugega. »No, saj veste«, sta dejala, »če ni hrane za vas in vaše vojake, tem manj jo je za nas, ujetnike.«

Ko sta se poslovila, sta žalostno pripomnila, da svoje zemlje, lepe in bogate Rusije, ne bosta videla nikoli več in

malemu Jošku, ki ju je gledal s široko odprtimi očmi, sta darovala leseno kačo, ki je bila tako spretno sestavljena iz malih delov, da je bilo videti, kakor bi lezla.

Kako živijo na Kitajskem

Ni prav lahko pogledati v kitajsko hišo. S ceste, skozi vežna vrata sploh ne moreš pogledati. Zakaj ne, če so vežna vrata odprta? boste vprašali. To je namreč tako:

Ce odpreš hišna vrata in stopiš v vežo, zagledaš pred seboj širok zid, ki popolnoma zakriva dvorišče in stopnišče. Kdor hoče v hišo, mora iti okoli zidu in šele tedaj vidi dvorišče in stopnišče. Ta zid imenujejo Kitajci »zid duhov«. Kitajci so zelo preznoveren narod. Prepričani so, da hodijo duhovi po svetu in da imajo dostop k ljudem le tedaj, če je pot popolnoma ravna. Če postavi Kitajec v veži »zid duhov«, tedaj bi moral »duh« napraviti ovinek — torej njegova pot ne bi bila ravna — in zato raiši ne obišče takih hiš.

Mogoče tudi, da smatrajo Kitajci radovedneže, opravljive osebe in cestni prah za »zle duhove«, v takem primeru »zid duhov« gotovo ni odveč.

In kako živijo prebivalci takih hiš? V hiši ne živi le najožja družina, to so starši in otroci ali pa mož in žena, temveč vse sorodstvo. Vsi sorodniki ene družino živijo složno pod isto streho. Vsak prispeva nekaj za gospodinjstvo in tako kuhajo za vse enako.

Kitajske žene so bile v prejšnjih časih precej zasužnjene. Šele zdaj so si priborile nekaj več svobode. Prejšnje čase ni smela Kitajka iz hiše in če je šla, tedaj je smela iti samo v svetišče. Denarja sploh ni dobila v roke, tako da male Kitajčice niso mogle spuščati novčičev v hranilnik. Če si je hotela Kitajka kaj kupiti, je morala prodati kako obleko, ki jo je vezla mesece in mesece. Znano je namreč, da so Kitajke zelo spretne vezilje.

Dandanašnji se kitajskim ženam že mnogo bolje godi. Mnogo so se naučile od evropskih žena.

Prejšnje čase so Kitajke komaj hodile. Sirote so imele popolnoma zveržene noge, ki niso bile večje od nog majhnega dojenčka. Z ozkimi in majhnimi čevlji so ovirali rast nog in tako so si jih pokvarile za vse življenje. Take noge so imenovali Kitajci »zlate lilije«. To ime je prav lepo, a verjemite mi, tistim, ki so imele »zlate lilije«, ni bilo do smeha.

Majhnim kitajstim deklicam pa je

sploh bolj trda predla kakor dečkom. Mnogi starši so hoteli imeti le sinove in če so dobili hčerko so jo pustili pred vhodom v tempelj. S tem je bilo dete izpostajeno smrti od gladu in žeje. Mnogokrat so se krščanske vedovnice usmiliti teh nebogljencev ter jih vzgajale v svojih samostanih.

Poprej je bila Kitajska cesarstvo. Zdaj je republika. Na Kitajskem so zgradili

zadnje čase mnogo šol in Kitajčki se morajo prav marljivo učiti. Poleti delajo tudi šolske zlete in tedaj imajo vedno meha in dobre volje več ko kdaj.

Nečesa se pa še niso naučili: mnogi izred njih se ne dajo fotografirati. Ugotovo mielite, da se skrivajo kak »hudočni duh«! Nu. Ne vedo izred vas sreča majhnega Kitajčka, naj mu pove, da ni tako!

KAJ PIŠEJO "JUTROVČKI"?

Od dobrih besedi se nihče ne zredi. Brez muke ni moke. Ti očeta do praga, sin tebe čez prag. Visoko glavo nosi prazen klas, a prazen sod ima velik glas. Ena lastavica ne naredi pomladi.

Rudolf Močnik, uč. v Celju, Mariborska 19.

Bog otroku srečo da, ki svoje starše rad ima. Pridnost več velja kakor kup zlata. Zganje pogubi jih več nego kuga, glad in meč. Kar te peče in boli, tega drugemu ne delaj. Ti očeta do praga, sin tebe čez prag. Simončič Savo, uč. V. razr. Slav. Požega.

Kdor pridno dela in lakomen ni, lahko brez vsega bogastva živi. Potrpežljivost težave premaga. Naj srečo s prijatelji rad deli, kdor si v nesreči pomoči želi. Pridnost je največji zaklad.

Savo Šink, uč. v Ljubljani, Poljanska c. 10-I.

Stara navada — železna srajca. Dve tmaš roki za dejanje, dve tmaš roki za dajanje. Več znaš več veljaš. Kjer ni svežega zraka tja pride zdravnik. Resnica v oči kotje.

Vekoslav Tomec, uč. 4. razr. v Ljubljani VII.

Golč srebro, molč zlato. V slogi je moč. Vsak pometaj pred svojim pragom. Po slabi družbi glava boli. Lastna hvala, cena mala.

Dušan Golob, uč. V. razr. v Mokronogu na Dolenjskem.

Ena garjeva ovca vso čredo oskrni. Vozí se, ali pa hodi peš, smrti naravnost naproti greš. Pozimi veš, kaj peč velja, v nesreči se prijatelja spozna. Bog že ve, kateri kozl rog odbije.

Frančiška Mešič, uč. I. razr. mešč. šole v Ptuj, Slomškova ulica 7.

Dostikrat v malem zamuda, napravi veliko truda. Kdor male nadloge ne potrpi, še večje težave si navali. Dež za solnce mora biti, za veseljem žalost priti. Tam, kjer glad mori lenuha, najde pridni dosti kruha. Na meč se muhe lové, na sladke besede ljudje. Po trudu počitek, po delu užitek. Ko ti kolesa cvitijo — pomaži, če se dva prepirata — tolaži!

Miroslava Trampuž, uč. III. razr. v Zagrebu Lenucije ulica 49.

Solnce ne sije tako lepo kakor materino oko. Prebrisana glava in pridne roke so boljše nego zlate gore. Kdor pridno dela in lakomen ni, lahko brez vsega bogastva živi. Sreča iz takega kraja beži, kjer v njem poštenja potrebnega ni. Hudoben je vsak, ki druge umlva, sam svoje grdobe pa sebi prikriva.

Joško Triplat, uč. V. razr. na Breznici.

Miši z lastno glavo, kako bi si pomagal z lastnimi rokami. Cesar se Janeček ne uči tega tudi Janez ne zna. Jablane, hruške in druge cepé, cepi v mladosti za stare zobe. Lenega čaka strgan rokav, palca beraška in prazen bokal. Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade!

Mica Lajovic, uč. IV. razr. v Litiji 11

Rana ura, zlata ura. Kdor visoko leta, nizko pade. Boljša je lastna hiša iz blata, kakor tuja palača iz zlata. Od zrna do zrna pogača, od kamna do kamna palača. Kadar stari govore, otroci naj molče.

Ljubač Moran, uč. III. razr. v Račah.

Modri glavi zadostuje eno oko. Tudi črna krava, daje belo mleko. Ne hvali dneva pred nočjo. Jezik rani huje od meča. Dva krat da, kdor hitro da.

Balda Grahek, uč. 7. razr. v Mokronogu 200

Kdor samega sebe povišuje, prazno glavo oznanjuje. Tam kjer glad mori lenuha, najde pridni dosti kruha. Solnce ne sije tako lepo kakor materino oko. Nazadnje bomo vendar rekli, najboljši kruh doma so pekli. Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Helena Primožič, uč. V. razr. v Zabukovci, p. Griže pri Celju.

Kdor malega ne časti, velikega vreden ni. Kdor ne uboga, ga tepe nadloga. Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.

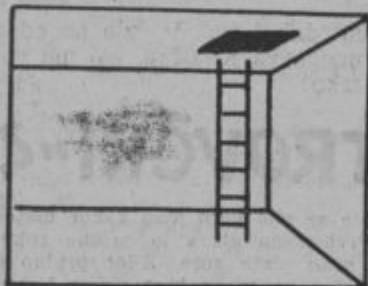
Jerica Šinkovec, uč. III. razr. v Celju, Tavčarjeva ulica 2.

Kakor si boš postiljal, tako boš ležal. Brez potu ni medu. Kdor hoče visoko priti mora trden v glavi biti. Več je vredna domača gruda, kot na tujem zlata ruda.

Franc Popit, uč. V. razr. na Vrhniki 630

Bistrim glavicam

Na zgornjem hodniku novozidane hiše se nahaja v stropu odprtina, ki vodi na podstrešje in kamor bodo pozneje vdelali stopnice.

Zidar je pozabil na podstrešju kladivo, torej si prinese edino lestvo, ki je na stavbišču. Ko jo hoče pristoniti v odprtino, vidi, da je za 20 cm prekratka. / si ni znal pomagati in zaman pre-mišljuje, kako bi čim prej prišel na podstrešje.

Kako bi storili vi na njegovem mestu?

Skrivalnica »Rdeča kapica«

Kje je volk?

Rešitev zlogovnice

omama
kumica
teta
opapa
bratranec
Ernestina
roža

oktober

Jutrovčki! Najlepše mladinske knji-ge dobite v knjižarni Tiskovne za-druge v Ljubljani.

Križaljka »Jabolko«

Vodoravno: 1. hrib, 5. oziralni zaimek, 7. sadje, 9. kazalni zaimek, 10. žensko krstno ime.

Navpično: 2. čutilo, 3. slonov nos, 4. nepoštenjak, 6. kazalni zaimek, 8. oblika pomožnega glagola.

Rešitev križaljke »Škaf«

Vodoravno: 2. št, 4. kapela, 8. ana-nas, 9. fazan.

Navpično: 1. Stana, 2. škaf, 3. pas, 5. Pazi, 6. ena, 7. lan.

Zlogovnica

na, ma, ma, va, mi, ni, ži, miš, bir, e, e, če, ne, ke, o, l, o, ro, go, go, brt, klavž.

Zloži iz zgornjih zlogov besede, ki povedo: 1. kaj pišejo otroci doma: 2. kam spada kovač po svojem poklicu: 3. kaj vleče železnica: 4. žensko krstno ime: 5. kateri praznik je že skoro pred vrati: 6. zakrament: 7. moško krstno ime: 8. kaj bo prinesel sv. Miklavž.

Ce potem pravilno postaviš besede drugo pod drugo, boš čital v začetni-cah ime tekočega meseca.

Ivan Albreht:

Deček sanja

Kje je taka ptičica,
brzokрила ptička,
da bi me ponesla v svet
kakor lastovička?

Čez morjé v Ameriko
šinil bi k očetu,
da ne bil tako bi sam
na prostranem svetu.

Dva bi rila v črni rov,
dva kopala rudo,
v dveh trpela lažje bi
vse gorjé, vse hudo.

Vmes kramljala bi lepo
kaj o domu, mami,
in obema bi svetlo
bilo v črni jami.